

vaud is niet
ds; hij heeft
n dan komt
lsche kwaad
lat dan ook
ld van een
tikan hier
maal zwart
over staat
eft, wat ik
zien tegen
van Goethes
scharpe
t begin, in
d ook. Het
t begin; en
u het begin.
aardig, toen
wildten doen.
oog van den
Goethe aan-
oog van het
loes hem ten
ten einde,
vordt zwaar-

te behouden.
isto en vóór
istere begrip
ting.

T enkel dy-
d hem zeg-
s eerste rap-
den zijn ons
t goetheaan-
ben KRACH-
tewerk trium-
weest er blij
blijft u veel
a geschreven
uw mogen;
r uw sterk-
dan kracht.
bristus Satan
ook in den
heeft eerst
en zegepraal
andhaving en
ft, die heeft
n de schoone
oven de dis-
n erkent, die
vinisme, dat
d, dat daarna

K. S.

doet, die doet
at de zonde is
1 Joh. 3:4.

in haar ver-
de apostel der
an de andere
hap der liefde

zij zoo vaak
zaak van ver-
aad, — maar
t gevoel voor
liefde wordt
ijver voor de
oor de rechten
aakt, wanneer
te zonde hier

stel reden om
geven. Reeds
de zonde be-
te den mensch
eene krank-
onvragen; —
zonde uit het
en of althans
deze dwaling
heeft ze, met
stematiseering
le; en wie van
mis neemt, —
i, die daar ge-
an deze oude

evenwel daar-
gen hart, weet
t zonde wordt
icht de mensch
ch afmaakt; —
tele handbewe-
cht. Elk onzer
dat dagelijksch
van de zonde,
ngerechtigheid;
hart van natie
j ons geweten

kunnen stillen; welk een meester wij zijn in het voeren van een pleidooi voor eigen vrijspraak; hoe wij allerlei woord hebben gevonden en velerlei uitvlucht bedacht, — zwakheid, karakterneiging, omstandigheden, en zooveel meer, — alles, om maar dat ééne woord 't welk ons hart niet uitsproken wil, dat woord „schuld“ te ontgaan.

Onze eerste voorouders, Adam en Eva in het Paradijs, zijn daarin onze leermeesters geweest. „De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt“... „Die slang heeft mij bedrogen“...

„De zonde is de ongerechtigheid.“

Met dat felle woord scheurt de apostel alle weefsel van vleeschelijke verontschuldiging als spinrag van een, en laat hij de zonde zien in haar verfoeilijk karakter.

„De zonde is de ongerechtigheid.“

„Anomie“ is het woord, dat Johannes eigenlijk bezigt; — „wetsovertreding“, „wetsverbrekking“ wil het zeggen.

En wij de wet de uitdrukking is van de hooge rechten Gods, is wetsovertreding een aantasten en schenden van het Goddelijk recht, een verbreken van de heilige rechten, die in het Wezen Gods gegrond zijn, en daarom „ongerechtigheid“. Ja, de ongerechtigheid; de volstrekte, de eigenlijke, de met geene andere ongerechtigheid te vergelijken, de absolute ongerechtigheid; want de zonde gaat in tegen de onvergelyklijke, de eigenlijke, de absolute rechten, de éenige rechten, die er, goed bezien, zijn, — de rechten Gods.

„De zonde is de ongerechtigheid.“

Ziet daar het wezen der zonde.

En nu nog dit: „Een iegelijk, die de zonde doet, die doet ook de ongerechtigheid“.

Ziet daar ons vonnis.

Want „wij hebben allen gezondigd“.

En dan zijn wij allen wetsverbrekers, onrechtvaardigen, aanraders van het heiligste, het schoonste recht, het recht Gods.

De Schrift leest hier ons aller vonnis voor. „Een iegelijk die de zonde doet, die doet ook de ongerechtigheid; want de zonde is de ongerechtigheid.“

Hebben we dat vonnis reeds toegestemd?

Hebben we dit wezen der zonde, dit wezen onzer zonde reeds erkend?

Zie, dat wil het natuurlijke hart niet. Het wil niet „in het recht treden“.

Het wil van de zonde alles erkennen, maar niet, dat ze de ongerechtigheid is.

Het is ook alleen de genade Gods, die dit den mensch leert; alleen de Heilige Geest, die ons Gods wet en recht zóó doet kennen, dat wij de schoonheid van die wet en de aanbiddelijkheid van dat recht gaan aanschouwen, en wij ons gansche hart en geheel ons leven als strijdig met die wet en ingaande tegen dat recht Gods gaan zien.

En dan vereenigen wij ons met dat recht Gods. Dan gevoelen we ons nog wel niet met dat recht verzoend, maar wij zijn er mede vereenigd. Dan zeggen we: „Gij zijt volmaakt. Gij zijt rechtvaardig. Heer: Uw oordeel rust op de allerbeste wettlen“.

Dan moge dat recht ons veroordeelen, doch dat recht is dan goed. En dan zien we het wezen onzer zonden. Dan erkennen we: Ja, „de zonde is de ongerechtigheid“.

Zoo iemand aan dat recht Gods geheel vreemd bleef, — hij smeekte toch om Gods genade en den Heiligen Geest. De Heere wil deze aan diegenen geven, die Hem met hartelijke zuchten, zonder ophouden, daarom bidden, en daarvoor danken.

Eh zoo iemand in overtuiging van dat recht Gods leeft, en belijden moet: „de zonden, mijne zonde is de ongerechtigheid“; — hij leze dan wat de apostel op de aanwijzing van het wezen der zonden laat volgen: „En gij weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonde zou wegnemen“.

L.

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Prof. Haitjema's egaal kerkbegrip.

III. (Slot.)

Niet om te trachten Prof. Haitjema schaakmat te zetten, hebben we hem verzocht eens te publiceren, hoe hijzelf op en door zijn eigen Synode „gesprekt“ heeft.

Maar om een concreet voorbeeld te ontvangen, wat Prof. Haitjema toch eigenlijk bedoelt en hoe hij zich dit preeken voorstelt.

Jaren geleden klaagde Dr. Kuyper er reeds over, dat de konfessioneele broeders wel niet leuzen voor den dag kwamen, vooral in zake de idee van de Staatskerk, maar nooit een praktisch voorstel ontwierpen, waarin die idee was belichaamd.

Op hetzelfde gebrek stuiten we ook weer bij Prof. Haitjema.

Hij redeneert zoo geheel buiten de realiteit om. En dat is de dood voor alle idealisme.

Het ware idealisme gaat uit van de realiteit en wijst aan hoe zij kan opgevoerd worden en het doel naderen.

Maar zulk een idealisme kan op kerkelijk gebied niet aanslaan, zoolang Prof. Haitjema vasthoudt aan een irreëel, onwerklijk, egaal kerkbegrip.

De kerk is niet egaal.

Zij heeft verschillende geleidingen.

Zij kent functies en organen, welke ieder een eigen taak hebben te vervullen.

Wil men nu weten wat de speciale taak is van een Synode — en daar gaat het in dit geding om — dan kan Prof. Haitjema niet volstaan met een enkel zinnetje uit Junius.

Neen, dan grijpe hij naar onze Kerkenordening. Prof. Haitjema zal toch wel willen toegeven, dat het gezag van deze Kerkenordening hooger staat dan dat van Junius.

Junius geeft ten slotte de meening van één man, maar de Kerkenordening van alle Gereformeerde Kerken in Nederland.

Wat de roeping van de Generale Synode is, kan men lezen in art. 30, waar van de kerkelijke samenkomsten in het algemeen en van de meerdere vergaderingen in het bijzonder gezegd wordt: „In deze samenkomsten zullen geene andere dan kerkelijke zaken en dezelve op kerkelijke wijze, verhandeld worden. In meerdere vergaderingen zal men niet handelen dan 't gene dat in mindere niet heeft afgehandeld kunnen worden of dat tot de Kerken der meerdere vergadering in 't gemeen behoort“.

Men ziet het: „preken“ staat er niet bij.

Op de kerkelijke samenkomsten zijn „kerkelijke zaken“ aan de orde.

Alzoo dat, wat in het kerkelijk leven om voorziening roept, wat tot verheffing van het kerkelijk leven leiden kan.

Daarom wordt er met het „Gebet vóór de handeling der kerkelijke bijeenkomsten“, dat ook op onze Generale Synodes wordt gebeden — en dat toch zeker officiëeler bron is dan Junius! — van den „Hemelsche(n) Vader, eeuwige(n) en barmhartige(n) God“ gesmeekt: „Dewijl wij dan nu hier in Uw heiligen Naam verzameld zijn, om, naar het voorbeeld der Apostolische Kerken, van die dingen, die ons voorkomen zullen aangaande den welstand en de stichting uwer Kerken, volgens ons ambt, te handelen, waartoe wij onszelf belijden onnut en onbekwaam te wezen, als die van nature niet vermogen iets goeds uit onszelf te denken, veel min in het werk te stellen, zoo bidden wij U, o getrouwe God en Vader, dat Gij, naar Uw belofte, vrouwen wilt in het midden van onze tegenwoordige vergadering met Uw Heiligen Geest, die ons in alle waarheid leidt“.

Er moet derhalve, gelijk op al onze kerkelijke bijeenkomsten (kerkeraad, classis, particuliere en generale synode, zie artikel 29 der Kerkenordening) ook op de Generale Synode gehandeld worden aangaande den welstand en de stichting der kerken.

De Synode heeft dus niet zelf te „stichten“.

Maar moet over den welstand en de stichting handelen.

De Synode heeft niet zelf te „preken“.

Maar heeft ordeningen te treffen, opdat de verkondiging van het evangelie voortgang kan hebben, of wil men: „opdat het Woord zijn loop hebbe“.

Zij heeft dus wel een roeping in verband met de prediking.

Maar de direkte prediking ligt buiten haar terrein. En onder de middelen, waardoor zij de prediking heeft te bevorderen, behoort nu ook de leertucht. Niet, dat zij in eerste instantie die leertucht heeft te oefenen.

Dat rust op de mindere vergaderingen.

Maar als deze de zaak niet hebben kunnen afhandelen, dan heeft de Synode hierin op te treden. En die leertucht draagt niet zulk een wazig karakter als bij Prof. Haitjema.

Hij schrijft er zoo flinweelig over, dat men bijna den ernst van zulk een leertucht niet gevoelt.

Onze vaders dorsten het kind bij den naam te noemen.

In het „Formulier van bevestiging der Ouderlingen en Diakenen“ wordt in de omschrijving van de taak der Ouderlingen ook opgenomen: „Ten derde is hun ambt, inzonderheid mede toezicht te nemen op de leering en den wandel der Diakenen des Woords, ten einde alles tot stichting der Kerk gericht moge worden en dat geen vreemde leer worde voorgesteld, volgens hetgene wij lezen Hand. 20:28, waar de Apostel vermaant, naarstigste wacht te houden tegen de wolven, die in de schaapskooi van Christus mochten komen“.

Om droeve dingen deden onze vaders geen doekjes.

Zij legden de wonden bloot.

En niemand — ook Prof. Haitjema niet — zal durven betwijfelen, dat zij daarbij niet gedreven werden door hardheid, niet door zucht om zooveel mogelijk slachtoffers te maken, maar door ijver voor 's Heeren naam en de zuivere prediking van het evangelie.

Onder de grove zonden, waarom een ambtsdrager moet worden geschorst of afgezet, rekenden zij als de voornaamste: valsche leer of ketterij, openbare scheurmaking, openlijke blasphemie enz. (Kerkenordening, art. 80).

Hieruit spreekt een geheel andere geest dan uit Prof. Haitjema's artikel.

Dát is Gereformeerd.

Maar wat Prof. Haitjema opdiert, mag het anders worden gequalificeerd dan versuikerd of verwaterd Gereformeerd?

Door de mindere vergaderingen werd „de kwestie“ op de Generale Synode gebracht.

Deze had niet te gaan preken, maar moest allereerst uitmaken of er in dit geval sprake was van een vreemde of valsche leer.

Zij bevond, dat dit metterdaad zoo was.

En nu deed zij, wat de Kerkenordening haar voorschreef.

Handelde zij hierin volgens Prof. Haitjema verkeerd?

Dan zou daaruit alleen kunnen volgen, dat Prof. Haitjema het niet met de Kerkenordening eens is, dat die Kerkenordening ook al als offer aan het egale kerkbegrip is opgebrand.

Wij vertrouwen evenwel van Prof. Haitjema iets beters.

Daarom kunnen wij hierin niet anders zien dan een terugdeinzen voor de eenige konsekwentie.

In het onderhavige geval was de Synode metterdaad geroepen de zuivere leer te handhaven.

Niet te „handhaven“ (tusschen aanhalingstee-kens), gelijk Prof. Haitjema als concessie veroor-looft.

Maar te handhaven (zonder aanhalingstee-kens).

Daarin komt juist het koninklijke uit van de kerken, welke in Generale Synode bijeen kwamen.

„Ik zal handhaven“, het woord van mijn Koning en mijn God.

Dat was het heilig devies van de Asser Synode.

Wij leggen hierop nadruk, omdat Prof. Haitjema haar gemis aan koninklijke houding verwt.

Nadat hij haar eerst het handhaven, het bij uitstek koninklijke heeft ontnomen, beschuldigt hij haar, dat zij zoo weinig koninklijks had!

Hij grondt dit daarop, dat de Synode enkele malen eenige vrees had uitgesproken.

Men hoore hemzelf.

„Welnu, koninklijke fierheid was er heel weinig in de houding van de Asser Synode. Er is den laatsten tijd al herhaaldelijk op gewezen, dat in de overwegingen, die de Asser Synode van hare exegetisch-dogmatische Commissie overnam, de vrees zulk een groote plaats innam. En vrees is weinig koninklijk. Men vreesde te Assen zelfs voor vijanden van het Schriftgezag, waar men nog geen spoor of schaduw van ontdekt had. Men kon nooit weten: het spook der leervrijheid doemde reeds op in het verschiet. Met een vonnis over Geelkerken diende nu de troonzetel van Gods Waarheid maar vast gestevigd...“ (Spatieering van ons).

Wat geantwoord op dit sofisme, dat in zulk — wij zullen het maar zacht zeggen — onbillijk, liefdeloos sarcasme zich oplost?

Wij zullen er ons toe bepalen Paulus gelukkig te spreken, dat hij niet in de handen van Prof. Haitjema is gevallen.

De apostel ware er ongenadig afgekomen.

In den brief aan de Galaten b.v. geeft hij onverholen uitdrukking aan zijn vrees.

Hij schrijft o.a.: „Ik vrees voor u, dat ik niet eenigszins tevergeefs aan u gearbeid heb“ (Gal. 4:11).

En: „Doch ik wilde, dat ik nu tegenwoordig bij u ware en mijn stem mocht veranderen, want ik ben in twijfel over u“ (of: ik weet in betrekking tot u geen raad meer), (Gal. 4:20).

Foei! Paulus, hoe weinig koninklijk!

Maar als men dan bedenkt, dat Paulus dit schreef onder inspiratie van den Heiligen Geest...

Zou Prof. Haitjema zijn oordeel maar niet eens herzien?

De vrees, welke Paulus aan den dag legde, was een bewijs van teedere zorg.

De vrees, welke de Synode aan den dag legde, was evenzeer een teeken van teedere zorg over het erfdel des Heeren.

Doch hier valt Prof. Haitjema ons weer in de rede. Hij miskent juist de teedere zorg der Synode.

„Het getugende, het aandringende, het met barmhartigheid bewogen roepen naar Christus was verre in de houding der Asser Synode tegenover Dr. Geelkerken.“

Hier matigt Prof. Haitjema zich een oordeel aan over wat hij niet weet.

Hier is de liefde bij hem zóó ver zoek, dat hij niet onderstellen wil, wat hij toch wel vermoeden kon.

Natuurlijk staat al wat op de Synode verhandeld is, niet in de Acta.

Maar dit kan toch voor Prof. Haitjema niet verborgen zijn gebleven, hoe Dr. Geelkerken zelf heeft verklaard op de Synode broederlijk te zijn ontvangen.

En wat de discussies aangaat, wij kunnen Prof. Haitjema verzekeren, dat het „met barmhartigheid bewogen roepen naar Christus“ aan de houding der Asser Synode tegenover Dr. Geelkerken niet vreemd was.

Wij kunnen dit hierom zoo vrijmoedig zeggen, omdat o.m. schrijver dezes bij de beraadslagingen in dezen geest heeft gesproken.

Het kwam ook uit in gebod en in toespraak, waar Dr. G. zelf bij tegenwoordig was.

En ten laaste werd door de Synode nog een Commissie benoemd om en met Dr. Geelkerken persoonlijk en met zijn kerkeraad te gaan spreken.

Zij hadden niet in opdracht in discussie te treden over de materiele kwestie, maar om er met warmte, bewogen door de liefde van Christus, op aan te dringen, toch geen overijde stappen te doen, tot beziuning te komen, zich door Gods Woord en de beïjdenis daarop gegrond alleen te laten leiden.

Dan — de betrokken broeder hoofd de Deputatie der Synode geen gelegenheid daartoe.

Zooveel is er wel gepubliceerd, dat Prof. Haitjema dit alles had kunnen vermoeden.

Zie, Prof. Haitjema, door uw lichtvaardige oordeelvellingen, uw ongegronde beschuldigingen, uw bitter sarcasme, grielt u hem, die van de Asser Synode deel hebben uitgemaakt.

Dat kan toch niet in uw bedoeling liggen?

Waarom tracht u uw Gereformeerde broeders in onze kerken niet beter te verstaan?

Zeker, uw egaal kerkbegrip staat u daarbij in den weg.

Maar kunt u dat niet voor een oogenblik ter zijde stellen (of liever nog: het herzien) en u ons kerkbegrip indenken?

Dan zoudt u toestemmen, dat de Synode niet alleen het minimum heeft gedaan van wat haar roeping was, maar naar een maximum heeft gedrongen.

Zij volstond er niet mee „de kwestie“ zakelijk te behandelen, maar zij is daar ver boven uitgegaan.

U hebt immers gelezen de ernstige preek van Dr de Moor, wel niet op last van de Synode, maar toch in verband met de Synode gehouden?

U hebt immers gelezen het „Geloofenis“, dat van de Synode tot de kerken is uitgegaan en waarin deze vermaand werden te blijven bij „de eenvoudigheid des geloofs“?

U hebt immers ook gelezen den „Open Brief“, waarin getracht werd de kerken in getrouwheid voor te lichten?

Gelieve ze te herlezen en zeg: wordt hierin mystieke warmte gemist?

Of moeten wij nog citaten aandragen?

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het trappen-gebed.

Een broeder Onderling in een onzer gereformeerde kerken, deed me in een schrijven, dat ik, was het daarvoor niet te lang, om zijn hoogst sympathieken toon en inhoud, graag in zijn geheel hier zou opnemen, een vraag over wat ik, al klinkt die naam niet bepaald eerbiedig en welkend, korthedshalve en in aansluiting aan het goldende spraakgebruik, maar het „trappengebed“ zal noemen.

M'n lezers begrijpen waarover het daarbij gaat. Het geldt het korte gebed, dat de Dienaren des Woords onder ons gewoon zijn te doen, eer ze in de samenkomsten der Gemeente, den kansel of het podium beklimmen.

Onze broeder schrijft, dat het den laatste tijd voorkwam, dat een Candidaat tot den Heiligen Dienst, in de kerk, waar hij onderling is, den preekstoel opging, zonder vooraf dat korte gebed te doen; en dat dit vele leden der Gemeente ontstemde.

Uit andere kerken hoorde hij, dat het ook daar gebeurde, en met hetzelfde gevolg.

Hem-zelf hindert deze wijze van doen minder, al schijnt ze hem niet aanbevelenswaardig.

Vooraf wanneer een Candidaat, gelijk een met

wien hij de zaak rustig en vriendelijk besprak, verzekert, dat hij dit korte gebed nalaat, wijl hij het, na in zijn morgengebed de hulp des Heeren voor zijn arbeid gevraagd te hebben, een misbruik van 't gebed en een zonde tegen het derde gebod acht, is hij van oordeel, dat men doen of laten hier aan ieders persoonlijke inzicht overlaten kan.

Alleen doet het hem leed, dat door het nalaten ervan aanstoot gegeven wordt.

Hij vreest er daarom geestelijke schade van, en voelde zich om die reden gedrongen er ons oordeel over te vragen.

Ik geef dat gaarne; vooral omdat die zaak van het „trappengebed“, naar uit het schrijven van dezen broeder blijkt, in meerdere kerken onder de aandacht is.

En dan begin ik met me aanstonds te plaatsen op het milde standpunt van m'n brievenlezer.

Christelijke liefde en bescheidenheid eischen — de Apostel Paulus leerde het ons in menig vermaan en in eigen voorbeeld — dat we in middelmatige dingen, waaromtrent het Woord ons geenerlei voorschrijft, elkanders persoonlijke vrijheid, zolang ze niet in strijd komt met den gerechten eisch der gemeenschap, teil volle eerbiedigen.

En dit klemte te meer in gevallen, waarin iemand verklaart, om der conscientie wil, af te wijken van een gebruikelijke wijze van doen.

Over elkaars conscientie mogen we nooit willen heerschen.

De conscientie binden kan alleen het Woord onzes Gods.

Het volgen van dezen Schriftuurlijken regel maken we ons-zelfen doorgaans moeilijk, door als er iemand anders doet dan wij-zelfen doen of dan de gewoonte meebrengt, aanstonds aan verkeerde beweegredenen te denken.

Zoo zal men zich ergeren aan het nalaten van het „trappengebed“, als men er aanstonds achter zoekt gemis aan afhankelijkheids-gevoel, aanmatiging of de zucht om door een nieuwigheid de aandacht te trekken.

Maar daarmee zonigt men dan tegen de liefde en matigt men zich een oordeel aan over dingen die we niet kennen.

Aan zulke booze vermoedens mag men geen plaats geven, veel minder er zich door laten leiden in zijn oordeel.

Bij ervaring weet ik, dat geheel andere dan zulke onheilge motieven zich tegen het korte gebed aan den voet van den kansel of ook op den preekstoel kunnen verzetten.

Ook mij scheen het toen, na het onmiddellijk voorafgegaan gebed in de kerkeraadskamer, waarbij de hulp des Heeren voor me werd afgesmeekt, een ijdele vorm, en daarom in strijd met de heiligheid van 't gebed.

Daarbij kwam, dat ik me dikwijls onder het bidden afgeleid voelde door het eerste gezang der Gemeente, waaronder we gewoon zijn „op te komen“, en dat het voor m'n besef iets ostentatiefs had.

Daarom zij men voorzichtig in zijn oordeel, en late men zich niet te spoedig ergeren door wat men aanstonds billijkt of in elk geval graag dragen zou, zoo men de motieven ervan kende.

Dit alles beteekent evenwel niet, dat ik het doen van Candidaten, waarover m'n oordeel gevraagd wordt, toelicht.

Verzel iemands conscientie zich tegen het korte gebed voor het beklimmen van den kansel, dan moet hij het nalaten; evenwel niet zonder de zaak met den kerkeraad besproken te hebben.

zal er een kerkhof van bekostigen; dat is philanthropie; en ze schijnt ook zeer orthodox, want het kerkhof zal voor de vreemden zijn; en een vreemde is altijd minder dan een rasechte zoon van dit heilige land. Men moet de grenzen nu eenmaal niet uitwischen. Aldus werd geoordeeld.

Toen hebben de geestelijke leidslieden van Israël een beraadslaging gehouden. Misschien viel dit geestelijk consult wel op den dag van Christus' verrijzenis; want des Vrijdags hadden ze het te druk; en op den sabbath is er natuurlijk geen sprake van een vergadering; en er was toch haast bij het geval, want bloedgeld mag niet lang vlak voor den tempelschat blijven liggen. Het is een ergernis. Indien dit waar zou zijn, dan is er een prachtige ironie in het geval; terwijl Jezus opstaat en door zijn opstanding de grenzen tusschen Joden en „vreemden“ voor altijd uitwischt, om hun samen het leven te geven uit Zijn eigen leven, — daar gaan de Joden een kerkhof aanleggen, om het onderscheid tusschen Jood en vreemde toch vooral goed te doen uitkomen. Dit kerkhof is de handhaving van het protest, dat de Joden tegen Christus uitbrengen sedert zijn eerste preek in Nazareth: omdat hij den vreemden rechten toekent, die de Joden wel eens missen konden. Het kerkhof Akeldama is een protest tegen Christus en het jonge christendom, maar het ligt dan ook vol doodsbeenderen en zijn gevelsteen is van buiten niet eens gepolijst, want de volksnaam geeft er laatdunkend den naam „bloedakker“ aan. Ja, bloedakker. En dat is wéér een ironisch geval. Hebben ze niet gezegd: laat ons Jezus dooden, niet op het feest, maar in stilte? Wilden zij niet, dat Zijn bloed zonder gerucht door de aarde zou worden opgeslorpt? Het is hun niet gelukt; en

Maar het schijnt me toe, dat zijn conscientiebezwaaar dan toch gevolg is van gebrek aan juiste onderscheiding.

Daar heeft het ook mij een tijdlang aan gehaperd. Het is niet juist te meenen, dat het, als men aan 't begin van den dag de hulpe Gods heeft afgebeden voor wat men dien dag te doen zal hebben, misbruik van het gebed zou zijn, bij een of ander bijzonder deel van ons werk, of op het oogenblik-zelf, waarop men zijn arbeid zal aanvangen, nogmaals zijn ziel op te heffen tot God om het licht en de kracht, die we behoeven.

Allen bidden we elken morgen.

We doen het voor heel den dag.

En toch leggen we de handen weer samen voor elken maaltijd, en danken we eer we opstaan van tafel.

Voor wie in afhankelijkheid van zijn God leeft, zal het wel niets ongewoons zijn, dat hij, treedt hij op een of anderen ernstigen arbeid toe, zich door 't gebed zoekt te sterken in zijn God.

En welke tank is er meer geschikt om ons als van-zelf oog en hart tot onzen God te doen opheffen, dan die van het voorgaan in den dienst der gebeden en van de prediking van het heilige Woord!

Wie anders dan in biddende stemming de samenkomst der Gemeente Gods binnentreedt en op den kansel afgaat, weegt niet den gang zijns voets. En waar een biddende zielestemming is, daar is het korte gebed aan den voet van den kansel stellig geen ijdele vorm.

Als persoonlijk gebed is er ook zeer wel plaats voor tusschen het gebed in de kerkeraadskamer, dat altoos meer het karakter van voorbede heeft, en het gebed voor de prediking, dat het gemeenschappelijk gebed der gemeente is.

En het gevaar voor afleiding door het gezang der gemeente komt men, bij het toenemen van de zelfbeheersching en bij verdieping van het besef der taak die wacht, allengs wel te boven.

Maar — ik heb geen liturgische verhandeling te schrijven over de waarde van het korte gebed aan den voet van den kansel.

De vraag, die ik te beantwoorden had, loopt meer over de gewoonte van sommige Candidaten om het na te laten.

Wat dat nu betreft — voorzover die gewoonte niet opkomt uit gemoedelijke bezwaren, zoals er door één werden aangevoerd, en óók niet — wat op zichzelf zeer denkbaar ware — uit overmaat van bescheidenheid, die vreest de allures van een in zijn ambt optredend Dienaar des Woords aan te nemen, maar uit een soort reformatorischen ijver om op zij te zetten, wat men overal of min-just vindt, kan ik niet anders dan haar ernstig afkeuren.

Ze zou dan een gebrek aan reverentie voor de kerkelijke zede verraden, dat, helaas, bij jonge menschen niet ongewoon is, doch dat met dat al toch een gebrek blijft.

Ze zou dan openbaring zijn van de neiging om voor zijn persoonlijke opvatting meer ruimte te eischen dan zich verdraagt met de echting voor de gemeente des Heeren en met de liefde tot haar stichting, die toch wel allereerst dienen aanwezig te zijn bij wie er staat naar het heilig ambt van den Dienst des Woords.

Men zou daarbij óók vergeten, dat jonge menschen, die nog buiten het ambt staan, niet de aangevoerde personen zijn om in kerkelijke gebruiken „reformeerend“ op te treden, maar dat dit waarlijk toe-

juist het omgekeerde wordt het geval: Jezus' bloed blijft in den volksmond voortleven; en — vooral een kerkhofnaam wordt niet gauw vergeten. Ja, die in den hemel woont, licht. Als de Opgestane Levensvorst de Eerstgeborene uit de dooden blijkt en nog op aarde toeft, dan slijten de Sanhedristen een Judaspenning aan een pottelakker en hebben voort kerkhof-besognes. Wie weet, of niet de eerste teraardebestelling op dit allerzouderlingste kerkhof der wereld plaats greep toen de Pinkstergeest met stormwind en vuurtongen een nieuw Israël had opgewekt tot eeuwig leven? God maakt de genade en het leven internationaal; en boven de christenkerken zal binnenkort staan: Hij is onze vrede. Hij is de eenheid tusschen de Joden en de vreemden. Maar op Akeldama staat: nog is er geen vrede; hier liggen de Joden, en daar de vreemden. God heeft, gelijk Paulus zegt, den middelmuur der afscheiding tusschen Joden en „vreemden“ afgebroken. Maar van de losgeworpen stenen hebben Sanhedristen een kerkhofmuurtje om Akeldama gemetseld.

Daarom is dit jerozalemsche kerkhof een teken geworden. Sedert Christus het vleeschelijk Israël van zijn plaats drong, heeft het geen recht meer, proselieten te maken of tot een vreemde te zeggen: zij zijt een barbaar. Want Christus zal zijn leerlingen werven; Hij heeft deze leidslieden als blinden tentoongesteld. Maar zij doen, alsof er niets gebeurd is. Het gescheurde tempelgordijn hebben ze weer genaaid; dat wil zeggen: ze weigerden te erkennen, dat God hun heilige plaatsen gemeen gemaakt en óók de vreemden tot de waarachtige heilsgoederen van het geestelijk Israël toegelaten heeft. En daarom stichten zij koppig een kerkhof: er zullen heilige Joden en voort-

GREPEN UIT DE SCHRIFT.

I.

Akeldama — Kerkhof-ironie.

En tezamen raad gehouden hebbende, kochten zij daarmede den akker des pottelakkers, tot ene begraving voor de vreemden. Daarom is die akker... in hun eigen taal genoemd Akeldama, dat is: een akker des bloeds. Matth. 27: 7, Hand. 1: 19.

Let op Akeldama, het kerkhof, dat de Joodsche autoriteiten hebben laten aanleggen van het geld, dat Judas hun voor de voeten had geworpen; en zeg dan zelf, of er in heel de wereld wel een plekje is, zóó vol van smartelijke ironie als dit kerkhof. Hier is allereerst een uitzijgen van de mug en een doorzwelgen van den kemel: men durfde wel het verradersloon uit den tempelschat halen, maar niet weer dat geld daarin laten terugvloeden; het was eenmaal „bloedgeld“. Toen ze het geld uitgaven, mompelden zij: het doel heiligt de middelen. Maar nu het weer inkomt, nu kan die spreuk niet helpen: het doel ontheiligt de zelfs het middel. Het is een bespotting; wanneer met het tempelgoed gebeurt, precies wat zij gezegd hebben, dan is het onrein geworden. Het Sanhedrin heeft zelf moeten erkennen, dat zijn doel geen enkel middel heiligt, omdat het doel onrein is: het was Jezus dooden.

Maar dit is alles nog niet. Als ze den kemel hebben verzwolgen, dan ziften ze de mug. Het geld mag niet in den tempelschat; in hun eigen zak zullen de deftige heeren het ook niet steken; dan blijft er altijd nog de philanthropie over. Men

dere
zelve
De
zo
op
Er
erop
ver
V.

IV

W
lang
Boer
jaren
heids

Ge
mijn
een
zijde
staat
leidit
ley
in 18
met
olon
mach
regel

Afri
stuit
ding
zy
der
jubah
nen
dere
als
een

Trans
In
Penni
land
en in
loot
zijn
in zij
Amaj
door
Glads
Zell
mede
hand
vaal
zoons
hem,
de vi
groot
volgd

Dit
de e
Penni
hoe
een
Trans
om
de po

barb
En w
geen
lu
vlen
geri
deling
gaan,
deling
kerkh
van d
verdw
eigen
tallen
leofde
verwo
De Jo
gekree
menig
een
Joden
vreem
bloed
deren.
outdoor

Be

Naa
den d
nu: w
bewas
dood.